

Izhajajo vsak četrtek zvečer. - Uredništvo in upravljanje: Via Torre bianca 21, IV. -

- Dopisi naj se pošiljajo na uredništvo. Rokopisi se ne vračajo. - Tisk Tiskarne Edinost.

NOVICE

Naročnina za celo leto: 10 Lir; za pol leta: 5 Lir; posamezna številka 20 stotink; za inozemstvo se vračuna poštnina. - Oglasi, naročnina l. t. d. naj se pošiljajo na naslov: "Novice", Trieste, Via Torre bianca 21, IV. n.

Naša obramba

Ze zadnjič smo omenili, da se je začel s strani naših in nemških poslancev odločen odpor proti znanemu vladnemu ukazu, s katerim se na nezasišan način omejuje lastninska pravica državljanov v novih pokrajinah. Vladni ukaz je predvsem hudo zadel slovansko in nemško prebivalstvo, ki živi zdržema v prizadetih obmejnih krajih, in je povsod vzbudil silno začudenje in ogorčenje. Italijansko prebivalstvo je le v najmanjši meri prizadeto po tem vladnem ukazu, toda kjer je prizadeto, je z največjim ogorčenjem nastopilo proti njemu. Tako čitamo v tukajšnjem fašistovskem glasilu, da je italijansko prebivalstvo na Puljščini naravnost prepadeno, odkar je izvedelo za vsebino tega ukaza.

Tem večje je, seveda, ogorčenje med slovanskim in nemškim ljudstvom, kateremu je bila skoraj v celoti kar čez noč vzeta pravica do razpolaganja z lastno zemljo in z lastnim nepremičnim premoženjem.

Tozadevni vladni ukaz je našel odmev tudi že v inozemstvu, ki je tudi prizadeto po njem že zaradi tujih državljanov, ki imajo tukaj svoje nepremično premoženje. Poleg gospodarske strani ima to vprašanje, v kolikor gre za inozemstvo, tudi važno politično stran, katere ni treba še posebej razlagati. V jugoslovenski zbornici je bila v tem oziru ravno te dni naslovljena na vlado nujna interpelacija, v kateri je bil ukaz naše vlade glede nepremičnega premoženja v novih pokrajinah stavljen v zvezo z nedavno sklenjenim tesnim prijateljstvom med našo in sosedno državo.

Naše ljudstvo je vkljub težki prizkušnji, v katero ga je spravil nepričakovani vladni ukrep, ohranilo — kakor smo že omenili — mirno kri, ker deloma še ni spoznalo usodnih posledic, ki bi jih imelo strogo izvajanje vladnega ukaza za naše gospodarstvo, predvsem pa, ker upa, da se bo složnemu in sporazumnemu nastopu naših in nemških poslancev posrečilo prepričati vlado, da je njen zadnji ukaz protiustaven, neumesten in uničujoč v gospodarskem in v političnem oziru.

Oba naša poslanca, Wilfan in Besednjak, sta te dni odpotovala v Rim, kjer se sestaneja z nemškimi poslanci. Vsi skupaj so že poduzeli pri vladni akciji proti njenemu ukazu. Predvsem bodo zastopniki slovanskega in nemškega ljudstva poudarjali protiustavnost tega ukaza, zahtevajoč, da pride pred zbornico, kakor je predpisano za vsak zakon, posebno pa še, ko gre za tako važno vprašanje, pri katerem so prizadete življenske koristi vsega slovanskega in nemškega ljudstva v Italiji.

Naši poslanci hočejo povedati na ves glas pred vso italijansko zbornico, da se godi našemu ljudstvu nezasišana krivica, da grozi našemu gospodarstvu poguba, če se ta vladni ukaz ne preklicne, ali vsaj občutno ne ublaži.

Italijanska javnost ne bo mogla ostati ravnodušna, ko se ji bo otipno predočilo, da je vlada s par potezami razdelila svoje državljanke v dve vrsti: državljanji v starih italijanskih pokrajinah so ostali gospodarji na svoji zemlji, državljanji novih pokrajin, in predvsem slovanski in nemški, bi morali biti postavljeni v položaj, ki je hujski in sramotnejši od položaja užilkarjev. Kajti podvržena je kontroli ne samo njihova zemlja, temveč vse njihovo nepremično premoženje, torej tudi hiša in stanovanje in potemtakem tudi njihova osebna svoboda, ki je po naši državni ustavi za poštene državljanke nedotakljiva. Vse slovansko in nemško ljudstvo je postavljeno s tem ukazom pod kuratelo, pod skrbništvo — enega uradnika, kate-

rega moč je takorekoč neomejena. Kaj takega v rednih razmerah zgovodina ne pozna.

Mislimo, da bo vlada morala najti način, da pomiri razburjeno in ogor-

čeno ljudstvo in da mu vrne njegove državljanske pravice vsaj v meri, v kateri mu zanje jamči temeljni in neprekršljivi državni zakon — državna ustava!

Novice iz vsega sveta

Strašna povodenj na Dolenskem

Komaj so pokopali nesrečne rudarje, žrtve strahovitega neurja v šentjanskih rudnikih, evo sedaj zopet nad vse žalostne novice, ki je zavila v črno najlepši del lepe Slovenije: cvetočo Gorenjsko. — V soboto zvečer se je nad škofjeloško okolico vdrl oblak Hrastnica in drugi potoki so v hipu narastli meter visoko in besneči valovi so se razlili s strašno silo čez vso ravnico. Vodovje je v grozno navalu podrl in odneslo s seboj vse, kar mu je prišlo na pot.

Neki kmet, ki je vso noč trepetal v smrtnem strahu, zaprt s svojo družino v hišo, katere mu pa valovje k sreči ni podrl in odneslo, je pripovedoval:

STRAŠNA NOČ.

«Strašno je bilo. Doma sem tu, a ne vem, kje je predvčerajšnjim šla cesta, ne razločim, kje se začena in konča moj svet. Kaj takega še nisimo doživeli. Bog se usmili, kako se bomo preživel? Jaz sem iz Puštalca. Okoli pol desetih je moralo biti, ko je začelo najhuje grmeti in treskati. Šel sem pogledat v hlev, kjer je živina nemirno stopicala sem in tja. Še preden sem opravil pri živini, se je zunaj vilo, da je bilo groza. Od hleva do hiše imam komaj kakih 15 korakov in povem vam, da sem se komaj prepil skozi ploho. Takoj se mi je zdelo, da se je utrgal oblak. Cesta in prostor pred hišo sta bila v trenutku pod vodo, ki je jela siliti že v vežo. Po vrhu je pokalo in se lomilo, kot da je sodnji dan. Zena in otroci so vsi preplašeni letali po hiši in poizkušali moliti. Ni šlo. Kajti v tistem trenutku je vdrla voda v vežo in z deskami ter cunjami smo morali zajeziti vrata, da ni mogla voda v hišo. Bila je strašna noč in raje bi šel še enkrat na fronto, kakor da mi je zavzeli se nekaj toliko strahu. Še dolgo v noč je prihajalo v hišo votlo hrumenje od zunaj. Slednjič se je grmenje poleglo in se valilo nekam v daljavo.

Ko se je zdanilo, sem videl grozne stvari. Granate ne bi moglo huje opustošiti vrhov, kot jih je opustošila nevihta. Poruvano dreve je ležalo vsepovsod, veje polomljene in kakor okleščene. Moji hiši je vihar odnesel streho. Hlev je močno poškodovan, a se je vendar upiral nevihti. Živina se je rešila, toda bila je vso noč do čez pas v vodi. Kozolec, poln pšenice, mi je odnesel hudournik. Dvoje otrok imava z ženo. Skrbim me, kako bomo živeli. —

Toda kar je doživel v strašni sobotni noči ta kmet, ni bilo še nič v primeri s tem, kar so doživeli drugi še bolj nesrečni od njega.

VALOVI ODNESI KONJA, VOZ IN LJUDI NA NJEM.

Fojkarjev Jaka je vozil iz gozda drva. Na poti ga je presenetila nevihta. Obrnilo je voz kakor kako igračo, in... voz, konj, gospodar in hlapec so izgineili v penečih se valovih.

MATI IN OČE SE RESITA, A ŠTIRI NJUNE OTROKE UDUŠI VODA...

Na Fojkah se je nahajal lep Jankovičev mlin. Spali so že vsi, ko je prihrumel vihar. Zbudil jih je iz sna strašen hrup. Poslopje se je majalo vsled silnega pritiska vodovje, zunaj je bučalo kakor v peklu. Jankovič, žena in dekla so skočili k oknu, da bi pogledali, kaj se godi, v tem pa so zahreščala vrata, in voda je vdrla v sobo. Ko se je mati v smrtnem strahu ozrla po otrocih, ki so spali v postelji, jo je spreletela groza: postelje so bile že izginele pod vodo... Oče, žena in dekla so se na čudežen način rešili skozi okno in zbežali v hrib. Kjer je stal prej mlin, sta sedaj le blato in mivka. —

Ne daleč odtod je stala lepa Kržišnikova žaga. Tudi to je odneslo vodovje z vsem lesom brez sledu.

TESAR PAVLE NI NAŠEL VEČ SVOJIH OTROK.

V bližini je imel svojo domačijo tesar Pavle Kristan, ki je bil v oni strašni noči z doma. Doma so bili žena Polona in dvoje mladoletnih otročičev. Tudi ona je že spala, ko je prihrumelo nad njeno hišo. Planila je k oknu, da bi ga bolj zaprla, toda v tem hipu je že voda vdrla v hišo. Nesrečna mati sama ne ve, kako je še živa. Divji valovi so odnesli hišo. O dveh ubogih otročičih ni nikakega sledu.

VODA ODNESLA ŽAGO IN LES

Lesni podjetnik Hribernik, ki si je bil postavil prelepo žago z električnim motorjem in turbino, je izgubil v strašni sobotni noči vse. Kjer je stala žaga z ogromnimi skladi lesa, je sedaj le globoko blato. Škoda, katero trpi Hribernik, presega dva milijona dinarjev.

VALOVJE UDUŠILO PRED MATERINIMI OČMI ŠTIRI OTROKE...

Strašno je razsajala nevihta tudi v ločniški grapi. Nedolžni potok Ločnica je v hipu narastel v reko, nad 3 metre globoko. Poleg žage Matevža Aliča je stala ob dolnjem toku Ločnice, blizu mesta, kjer se zliva v njo Beli potok, hiša Aličevega brata, ki se je pred leti smrtno ponesrečil. V hiši je živela Aličeva vdova s 5 otroci. Ko je prihrumela nevihta nad okolico, je vdova skrbno zaprla vrata in okna, pokleknila s svojimi otroci pred Božjo podobo in molila. Matevževa žaga je bila v hipu podrti, in besno valovje je objelo že vdovino hišo, ko se je ta zavredla strašne nevarnosti v vsem njenem obsegu. Revica je v smrtnem strahu z najmanjšim otrokom v naročju pobegla na podstrežje in odtod na dimnik ter je začela klicati ljudi na pomoč. Valovje se je medtem zaiganjalo z vedno večjo besnostjo proti stezam hiše, ki so se začele krhati in so končno popustile pod presilnim pritiskom ter se podre. Ostala je na čudežen način pokonci le ena stena z dimnikom, s katero je nesrečna mati z otrokom v naročju obupno klicala na pomoč. Ko je nevihta nekoliko ponehala, so prihiteli ljudje, pristavili dolgo lestev in rešili nesrečno mater. Štiri otroke so odnesli motni valovi...

Aličev hlapec je splezal na kozolec, da bi se rešil, toda voda je pobrala kozolec in z njim nesrečnega hlapca.

Posestniku Rusu sta utonila žena in 9 mesecev staro dete. Aliču je odnesla voda tudi vso živino.

SORA IN SAVA NOSITA MRLIČE...

Ob izlivu Sore v Savo in ob Savi se je nudil nesrečnemu ljudstvu grozen prizor. Med drevjem in vejami, med kosi pohištva, med tramovjem in živino so motni in peneči valovi nosili mrtve ljudi... Voda je vrгла na seboj med drugimi Aličevega hlapca in Ruso...

VES PRIDELEK UNIČEN, VSA DOLINA POKRITA Z MIVKO IN GRAMZOM

Ko se je zdanilo, se je nudil očem žalosten prizor. Med porušeni hišami skoraj ni videti zeleneke kosa. Iz globoke mivke in gramozja štrlijo okleščene veje. Ves bogati pridelek je uničen. V nekoliko urah je bilo nesrečno prebivalstvo oropano sadov celoletnega dela. Strašna nevihta je zahtevala kakih 15 človeških žrtev.

KRALJ NA MESTU NESREČE - PRVA VLADNA POMOČ.

Kralj, ki se sedaj nahaja na Bledu, je takoj ko je izvedel za nesrečo, pohitel na lice mesta. Vlada je določila za prvo silo podporo pol milijona dinarjev. Ljudstvo v še nedavno cvetoči in bogati sorški dolini je obupano in gleda s strahom v bodočnost.

Nepričakovan obisk v samostanu

V Bukovini se nahaja mesto Fontana Alla. V tem mestu je starodavni samostan, znan po svojih starinskih spomenikih in po gostoljubnosti menihov, ki so se zbrali v njem.

Nepričakovani obisk.

Te dni so menihi dobili nepričakovan obisk. Ko je pozvonilo in je šel vratar odpret, je zagledal pred seboj dvanajst častnikov v bleščočih uniformah, na straneh konjih, nestrpno peketajočih ob tlak samostanskega dvorišča. «Jaz sem stotnik ta in ta, to so moji tovariši!» se je predstavil oni ki je bil pozvonil in ki je bil očitno najstarejši. Pripovedoval je nato menihu, da so častniki namenjeni v bližnje mesto in da bi si med potoma radi ogledali starinske znamenitosti v znanem samostanu.

Na te besede je vratar odprl vrata na stečaj, sluga so priskočili in odpeljali konje v stajo, častniki so spoštljivo vstopili pod temne oboke samostanskih hodnikov. Gostom so prišli nasproti prior in še par menihov, in začelo se je razkovanje slik in oltarjev in vsega, kar more zanimati učenega človeka, ko vstopi v tako zgodovinsko stavbo, kar je fontanski samostan.

Piščeta v kozice, in vino iz kleti!

Medtem je dobil kuhar nalog, naj poskrbi, da bodo imenitni gosti dostojno postreženi. Najlepša piščeta so morala «vzeti od življenja slovo», pujske je zavilil pod neizprosni kuharjevimi nožem, mize so se šibile pod težo prašnih steklenic, polnih zlahne kapljice, kakor se najde le v temnih samostanskih kletih.

Stotnik bi rad... pridigal.

Ko so gostje v spremstvu vladnih menihov obšli že ves samostan in si ogledali vsako najmanjšo stvar ter vstopili v jedilnico, so kar obstali: tako imenitne gostije niso pričakovali! In lotili so se Božjega daru s tako vnemo, da se je samostanski kuhar muzal samega zadovoljstva, opazujoč, kako imenitni gostje častijo njegovo umetnost.

Gostija se je že bližala h kraju, pokale so še zadnje steklenice, tedaj pa se je nagnil oni najstarejši stotnik k prioru in ga poprosil, naj pokliče vse menihe v dvorano, da se jim v zbranih besedah zahvali za njihovo gostoljubnost. Rečeno, storjeno. Hip na to so bili v dvorani zbrani vsi samostanski menihi, ki so spoštljivo čakali, da izpregovori imenitni gost. Stotnik je še vprašal priorja, ali so zbrani vsi, in ko mu je ta pritrdil, je vstal in začel svoj govor tako-le:

«Kvišku roke, če vam je mar življenje!»

Menihi so se spogledali, toda besede stotnika, izrečene z vso stogostjo in podprte s samokresi, ki jih je kakor na povele potegnile in namerilo vseh dvanajst častnikov, niso dopuščale nikakega dvoma. Prepričani od groze so toraj menihi izvršili povele in dvignili roke. Nato pa je stotnik nadaljeval:

«Zahvaljujem se Vam, spoštovani prior in častiti očetje za gostoljubni sprejem in za imenitno gostijo. Priznati moram, da take gostoljubnosti jaz in moji tovariši nismo še bili deležni v svojem življenju. Hvala Vam iz srca! Sedaj pa... in tu je stotnik povzdignil glas in namršil obrvi... «sedaj pa

ven z denarjem!»

Pogled na samokrese in jezne obraze postavnih vojščakov ni tudi takrat dopuščal nobenega dvoma. Menihi so razumeli... latinski in so se podvzivali, da ugone povele imenitnega gosta, ki ni bil nihče, drugi nego... poglavar razbojniške tolpe, ki je že nekoliko dni strahovala bližnje okolice in si je, preoblečena v častnike, tisti večer privoščila meniški samostan.

Zakaj je gospodična izgubila krilo

Vročega julijskega dne je bilo v pariškem zabavišču zelo živahno. Posebno veliko vrvenje je bilo na «trottoir roulant», na krožečem se hodniku, kjer so začetniki in zlasti začetnice pridno padale, da so se pokazale nože visoko gori nad koleno. In je pripadljala lepa mlada gospodična in stopila na nevarni hodnik in že je padla in sicer tako nerodno, da ji je odrgalo krilo in je mlada gospodična v samih spodnjih in čisto prozornih hlačah nadaljevala potovanje po hodniku med nepopisno zabavo občinstva. Prijazen gospod ji je po potovanju prinesel izgubljeno krilo. V sramežljivi zadregi je gospodična izgubila. Pariz pa se je smejal in zabaval in govoril o nesreči lepe gospodične. Drugi dan pa je bilo v listih, da je nosila nesrečna gospodična spodnjice iz tovarne Marnier frères, ki da izdeluje najboljše spodnjice in ki je sploh najboljša tovarna sveta. Gospodična je namreč... dobila tisoč frankov, da je v reklamne svrhe izgubila spodnjice.

Dva mladoletna dečka na potu v... Indijo

Pred dobrim tednom sta ušla od svojih staršev 12 in polletni Rajmond Wargenier in 14 in polletni Leon Bocquet iz Roubaixa v Belgiji. Ukradla sta doma za več deset-tisoč frankov raznih dragocenosti, pa tudi denarja v gotovini ter se podala na pot v Indijo. Prehodila sta celo Belgijo in se nato odpeljala na Holandsko in prešla že tudi Avstrijo. Ker ju tudi tam še niso izsledili, je prav mogoče, da se nahajata že kje v Jugoslaviji.

V zadnjem hipu se nam poroča, da so fanta prišli na avstrijski meji. Vstopi v tako zgodovinsko stavbo, kakor sta s poti pisala nekemu soščolcu, v Trst in odtod čez morje v Indijo.

Cigan in predsednik Masaryk

Ko je prišel predsednik Masaryk v Luhačovice, kjer živi mnogo ciganov, so tudi ti njemu priredili sijajen sprejem. Vse svoje otroke so nage ali vsaj napol nage postavili ob cesti. Ko se je pripeljal avtomobil predsednika, je stopil pred cigane najstarejši cigan in v dolgem govoru želel predsedniku Masaryku dolgo življenje in da bi mu bilo dano, da bi še dolgo vodil republiko. Masaryk je cigane baje v šali vprašal, če bodo v bodoče pustili kokiši kmetov v miru, toda cigani so slovesno zatrjevali, da še nikdar niso česar ukradli. Ko se je predsednik Masaryk vračal, so že cigani zgradili slavolok. Za to potreben material pa so... ukradli.

TEDENSKI PREGLED

V Italiji

si je fašistovska stranka izvolila novo vodstvo. V novem vodstvu sta tudi dva naša znanca poslanec Suvich in ravnatelj tukajšnjega fašistovskega lista inž. Menesini. Fašistovska stranka si je morala dati novo vodstvo, ker so, kakor znano, nekateri člani prejšnjega vodstva preveč prizadeti po dogodkih, ki so si sledili po Matteottijevem umoru.

Ko se je zaključilo zadnje zasedanje fašistovskega sveta, je imel ministrski predsednik zopet pomemben govor, v katerem je... precej posvaril svoje ugledne pristaše. Dejal jim je med drugim, da sedaj, ko so na vladi, ne smejo več misliti na — kupčije in če že morajo sklepati kupčije, da morajo to delo vršiti javno.

Razen tega so bili fašisti doslej po Mussolinijevem mnenju preveč domišljavi: preveč je bilo komendatorjev, kavalirjev itd. In končno morajo ugledni fašisti paziti tudi na moralnost svojega zasebnega življenja; ko se zavzema kako visoko mesto, se je treba pač vedeti tako, da se nima nihče povoda spódtikati.

Pač velepomembni nauki, posebno ko prihajajo iz ust moža, ki pozna prav dobro svoje ljudi!

Glede opozicije, ki razvija še vedno uspešno hudo gonjo proti fašistovskemu režimu, je Mussolini izjavil, da se ji ne sme verjeti, ko govori o potrebi vzpostavitve rednih razmer, tiskovne svobode in ureditve vprašanja milice. Opozicija se je umaknila iz parlamenta, ker upa, da bo njega, Mussolinija ujela. Opozicija hoče izpodbiti fašizem v deželi moralno in materialno podlago. Neki list je celo predlagal, da bi se državljanji morali izogibati fašistov kot okuženih ljudi.

Ko bi opozicija izpodbila fašizem podlago v deželi, bi mu jo hotela izpodbiti še v parlamentu s pomočjo bivših vojakov in invalidov. Če bi se fašisti upirali, bi se opozicija ne ustavila tudi pred — vojaško vlado, ki naj bi ukrotila fašizem in odprla pot demokratsko-liberalni vladi.

To je načrt opozicije, proti kateremu mora po Mussolinijevih izjavah postaviti fašizem zdravo upravo in približanje k delavskim množicam. Boj proti opoziciji mora biti po Mussolinijevih izjavah skrajno previden, da se ne vzbudi občutljivost italijanskega ljudstva; kajti razlika je med gibanjem med prijaznim prebivalstvom in med gibanjem v sovražnih vrstah. Z opozicijo je mogoč po Mussoliniju sporazum le če prizna revolucijo v l. 1922. Toda če opozicija hoče začeti proces proti režimu in če hoče, naj se uklenejo vsi, ki so obtoženi pro-

tizakonitih dejanj — je poudaril, Mussolini — to ni mogoče! Svoj govor je Mussolini zaključil tako-le:

«Nočejo, da bi mi ponavljali svoj izrek, da smo pripravljene ubijati in umirati.» Dobro torej, dejali bomo samo: Pripravljene smo umirati, samo da naredimo Italijo veliko!»

V zadnjem času je začela iskati fašistovska stranka nove zaveznike. Tako se je te dni ustanovila njej prijazna katoliška stranka kot protitež popolarski stranki. Fašisti se skušajo približati tudi kmetski stranki, ki pa se še ni odločila.

Jugoslavija

preživlja zgodovinsko važne politične dogodke. Davidovičeva vlada je prestala ognjeni krst v skupščini. Demokrati in radikali so v zbornici razvili oster boj proti vladi, očitajoč ji, da hoče izpremeniti ustavo in da je usuznjen Radičevi in Koroščevi stranki. Posebno oster govor je imel bivši prosvetni minister Pribičević, ki je končal svoj dveurni govor z zagotovitvijo, da se bo branilo državno edinstvo, če bo treba tudi s krvjo.

Vlado je branil minister vnanjih stvari Marinković, ki je dejal, da hoče vlada v notranji politiki doseči sporazum med Srbi, Hrvati in Slovenci, glede vnanje politike pa da ni ne v parlamentu ne v deželi stranke, ki bi bila zato, da se odstopi tudi ena sama ped državnega ozemlja. Z Bolgarsko hoče Jugoslavija živeti v prijateljstvu, dokler je ta ne ogroža. Z Rusijo bi želela priti zopet v stik. Z Italijo hoče lojalno spoštovati sklenjene pogodbe, ki so koristne za obe strani.

Kot zadnji protivladni govornik je nastopil Pašić.

Demokratski poslanec Reisner je predložil interpelacijo zaradi razlastitvenega zakona v Italiji, poudarjajoč, da ta zakon ni v skladu s sklenjenim prijateljstvom z Italijo. Vlada na interpelacijo še ni odgovorila.

Veliko pozornost je vzbudila nenadna Radičeva vrnitev iz Moskve. Radić se je vrnil z diplomatskim potnim listom, ki mu ga je izdala nova vlada. Vrnil se je povsem neopaženo in je izjavil, da njegova stranka podpira Davidovičevu vlado v zmislu sklenjenega sporazuma.

In res so snoči Radičevci glasovali za vlado, ki je dobila 169 glasov proti 114. Za vlado so glasovali Davidovičevci, poslanci Slovenske ljudske stranke, bosenski muslimani, muslimani iz južne Srbije, zemljoradniki. Nemci in Radičevci. Proti vladi Pribičevići demokrati in radikali.

Skupščina je bila odgođena.

spodarska škoda, ki se bo neugodno občutila z vsemi svojimi neizbežnimi posledicami tudi pri državnih dohodkih in pri valuti, in da se s tem ukazom svobodnim državljanom v svobodni državi v najglobljem miru jemljejo njihove po ustavi zajamčene ustavne pravice.

Kot izvoljeni zastopniki nemškega prebivalstva, ki prebiva skoraj izključno na ozemlju, katero je bilo v tridentinski pokrajini zadeto po teh protizakonitih določbah, zahtevamo od V. Ekscelece v imenu one pravice, katero so dali kraljevini modri državniki in ki je še danes v vsaj kraljevini v polni veljavi; v imenu morale in dobrih navad, da se uveljavljanje tega ukaza odgodi, dokler parlament ne sliši naših svečanih protestov, ki jih bomo iznesli pred vso deželo, in ne stori svojega sklepa».

Nastop naših poslancev

Včeraj so posredovali naš poslanec dr. Wilfan ter nemška poslanca dr. Tinzl in baron Sternbach pri ministru za notranje zadeve Federzoniju. Jutri bodo posredovali isti poslanci ob enem s poslancem dr. Besednjakom pri pravosodnem ministru Ovigliu, pri naučnem ministru Casatiju in državnem podtajniku Clerici-ju.

To se pravi imeti ljudi za norca

Pred dvema mesecema

je «Mali list» pisal zaradi onih 72 lir, ki jih morajo plačati člani Kmetijske zadruge, tako-le:

«Naj bo račun že tak ali tak, tudi kar gospod likvidator piše, da kdor ne more naenkrat, dovoli na obroke: ne plačamo!...»

Zadnji četrtek

pa piše... tako-le:

«Stvar je sedaj čisto jasna. Brez ozira na sklepe preiskovalnega odseka o krivdi je treba, da člani plačamo zahtevano svoto...»

Po našem skromnem mnenju je res sedaj «stvar čisto jasna»: «Mali list» ima naše ljudstvo za norca!

Tisti, ki so poslušali pred dvema mesecema njegovo nepremišljeno hujskanje in morajo sedaj plačati razen 72 lir še morebitne — sodne stroške, naj se gredo zahvaliti v uredništvo «Malega lista». Gospodje jim bodo v veliki skrbi za «ljudski blagor» gotovo vrnil tudi potne stroške...

Naše mladinsko gibanje

je v zadnjem času na razveseljiv način oživelo. Zdi se nam, kakor da je spomladi, ko vrejejo novi življenjski soki v staro drevo in začenjajo brsteti že napol suhe veje ter poganjati nove mladike: ne bo nas še konec!

Zdrav duh v zdravem telesu! je geslo, ki si ga je srečno izbrala naša mladina in ga izvaja in vseh poljih. Prisostvujemo tako v mladinskih vrstah smoteni vzgoji duha in telesa. Dokler ostaneta ti dve vzgoji v ravnovesju, je naša mladina na pravi poti, naj se udejstvuje kakorkoli.

Povojne razmere so ustvarile nove smeri v telesni vzgoji, tudi slovenska mladina ni ostala neobčutljiva za vplive, ki prihajajo od drugih narodov. In tako prisostvujemo naravnost presenetljivemu razmahu sportnega gibanja po vsej deželi. Nova društva se ustanavljajo, tekme med njimi si sledijo dan na dan, sportna organizacija postaja vedno bolj trdna, in je prišla že tako daleč, da se je lahko še nedavno organizirala kolesarska tekma skozi našo deželo v večjem stilu.

Vzporedno s sportnim delovanjem gre kulturno delovanje. V nedeljo predpoldne smo prisostvovali zboru zveze mladinskih društev, ki hoče dati vsemu našemu mladinskemu delovanju na kulturnem polju enotno smer in prepričati, da bi delo mladine prišlo v navzkrižje z delovanjem naše starejše generacije. Ta poslednja se nam zdi glavna naloga Mladinske zveze.

Iste dni popoldne pa se je vršil zbor sportnih društev, kateremu je sledil nastop dveh ženskih sportnih društev. (Glej sliki!) Cilj naših mladinskih društev je skromen, a ravno zato tem bolj pomemben: rešiti mladino pred gostilno in slabo družbo in ji dati duševne in telesne hrane. Naj se poreče karkoli, nam se zdi sedanj

razmah mladinskega gibanja razveseljiv in najvažnejši pojav v našem pojavnem življenju.

Nemške in italijanske sodnike na slovenske sodnije!

Kakor poroča «Sodni vestnik» («Bollettino Giudiziario») so bili imenovani v naše kraje: dosedanji praktikant pri tribunalu v Bocenu Janka za sodnika I. sodnega okraja v Trstu, avskultant na preturi v Caldaru Grabmayr pride kot adjunkt na preturo v Gorico; za pretorja v Bistrici je imenovan Varndel, dosedanji avskultant pri tribunalu v Roveretu; v Bovec pride za pretorja dosedanji praktikant na tribunalu v Roveretu Pedrotti; Lun, praktikant na tribunalu v Bocenu, je imenovan v Lastovo; Naldin, praktikant na preturi v Meranu, je imenovan v Ajdovščino.

Seveda ni res!

Dobili smo vprašanje, ali je res, kar je ljubljanski «Slovenec» pisal o Orjuni (organizaciji jugoslovenskih nacionalistov), da je namreč ta podpirana od... italijanske vlade in da so se njeni voditelji zatekli v Italijo.

Naš prijatelj ne verjame resničnosti tega sporočila. Seveda ni res! «Slovenec» je sam zanikal, kar je pisal in priznal, da ga je nekdo občutno — potegnil. Ljubljanski list bi bil boljše storil, če bi bil malo premislil, preden je spravil v javnost tako nesramnost!

Varujte se pred sleparji!

Neka španska sleparska družba se poslužuje že leta zvijače, katera je tako neumna, da ji lahko vsak pride na sled. Vendar naši ljudje niso še vsi o stvari poučeni. Tako je prišel te dni v naše uredništvo naš človek, ki nam je pokazal spodaj objavljeno pismo in nas ves v skrbeh vprašal, kaj mu je narediti. Pismo, ki ga je ta naš človek dobil iz Barcelone v Španiji dne 5. t. m., se glasi:

«Spoštovani gospod! Nahajam se tukaj v zaporu zaradi falimenta in Vas prosim, če mi hočete pomagati, da dvignete svoto 1.200.000 frankov, ki se nahaja v mojem kovčegu na eni francoski postaji. Zato je potrebno, da pridete sem in dvignete sekvester nad mojo prtljago s tem, da plačate sodnemu uradniku stroške mojega procesa. Prišel boste tako do kovčega, v katerega sem skrnil potrdilo od železnice, s katerim lahko dvignete kovčeg, v katerem se nahaja denar.

Kot odškodnino Vam nudim tretjino svote.

Ker ne vem, ali je naslov, na katerega Vam pišem, pravičen in v strahu, da to pismo ne pride Vam v roke, bom čakal Vašega odgovora in se bom še-le tedaj podpisal s svojim imenom ter Vam zaupal svojo tajnost.

Ker pa ne morem dobiti Vašega odgovora naravnost v zapor, boste, če mi hočete pomagati, poslal brzojavko zaupni osebi, katera jo bo izročila meni. Brzojavko pošljite na naslov (Sledi neki naslov).

Priporočam Vam tajnost in odgovorite mi z brzojavko, ne s pismom.

Pričakujoč Vašega odgovora, se podpisujem samo z (R.)

Takih pisem prihaja v našo deželo na stotine. Gre za navadno zvijačo sleparjev, ki bi hoteli privabiti kakega nepreradnega človeka v Francijo in ga tam obrati. Mislimo, da se med našimi ljudmi ne bo našel lahkovernež, ki bi pade! v tako neumno nastavljeno past.

„Mali list“

se hvali, da je bil že dvakrat zaplenjen in pravi, da vlada pleni le one časnike, ki nastopajo proti njej, ne pa onih, ki za njo držijo tudi takrat, kadar čela ljudstvu krivico.»

Lahko je uginiti v zvezi z drugo vsebino iste številke «Malega lista», da so gospodje, ki ga pišejo (Bož jim odpusti grehe, saj ne vedo, kaj... pišejo!) mislili s tem pisanjem razkriti slovenskemu ljudstvu strašansko tajno: da so «Novice»... vladni list, podpiran od magnatov, bank in... presvitlega tržaškega prefekta!

Mi ugotavljamo spričo takega pisanja to-le:

1.) «Mali list» je bil doslej dvakrat zaplenjen, prvič ne po lastni krivdi, drugič deloma po lastni krivdi. Ne prvič, ne drugič na ni bil zaplenjen zaradi tega, ker bi se bil postavil za pravice našega slovenskega ljudstva.

2.) V sedanjih razmerah ni nikaka umetnost pisati tako, da bo list zaplenjen, pač pa je težko pisati tako, da list ne bo zaplenjen. Bahanje z zaplenjenim radi prepuščamo «Malemu listu».

V ostalem pa prepuščamo sodbo o pisanju obeh listov poštenemu slovenskemu ljudstvu. Dejstvo, da je «Mali list» izginil že iz celih okrajev naše dežele, govori dovolj zgovorno...

DNEVNE NOVICE

Nemška spomenica

izročena ministrskemu predsedniku z ozirom na vladni ukaz o omejitvi lastninske pravice.

Nemška poslanca dr. Tinzl in baron Sternbach sta predložila ministrskemu predsedniku spomenico z ozirom na vladni ukaz o omejitvi lastninske pravice na nepremičnem premoženju v novih pokrajinah. V spomenici se opozarja ministrski predsednik, da je vladni ukaz v navzkrižju z državno ustavo iz l. 1848. in da izpostavlja gospodarstvo nemškega ljudstva pogubi. Z eno samo potezo peresa — pravi spomenica — se je potisnila vrednost premoženja tisočih posestnikov, kateri so se ponášali, da so svobodni državljanji ene države, za neštete milijone navzdol, kajti spričo grozeče lastninske negotovosti ne bo več nihče kupoval nepremičnin v teh krajih (razen tistih, ki se bodo v nemoralni špekulaciji ponižali na stopnjo dušilcev sedanjih posestnikov!)

Vse gradbeno delo bo vsled tega ukaza zastalo, tako da se ne bo moglo odpomoči sedanjemu pomanjkanju stanovanj in se bo brezposelnost po vsej deželi še povečala. Denarni zavodi in zasebni upniki bodo svoje kapitale odpovedali, za nujne poprave ne bo mogel lastnik premoženja več dobiti posojila, lesna trgovina bo zastala.

Ukaz-zakon — nadaljuje spomenica nemških poslancev — je torej po vsej

svoji vsebini protizakonit izjemen ukrep, ki nima para na vsem kulturnem svetu in ki ni dovoljen niti v vojni proti sovražniku, in sicer na podlagi določb, katere je italijanska vlada svečano sprejela s podpisom haaškega dogovora. Točno določena skupina državljanov se postavlja s tem ukazom v lastni domovini v slabši položaj nego sovražnik, proti kateremu se Italija bori z orožjem v roki; s temi državljanji se, v kolikor gre za njihovo svobodo razpolaganja in stanovanjsko pravico, postopa kakor s srednjeveškimi tlačani. Ne smemo niti pričakovati, da bo izvajanje tega ukaza z vsemi njegovimi neizrečnimi gospodarstvenimi in moralnimi posledicami, obzirno, kajti naša izkustva v zadnjem času, posebno v kolikor gre za javno pravo, dokazujejo ravno nasprotno in smo sedaj izročeni brez moči umetnim tolmačenjem posameznih organov.

Na podlagi določb, da pravni ugovori nimajo nikake odločilne moči, se jemlje tem ugovorom vsaka učinkovitost. Kako naj n. pr. minister prekličie razrušitev, prodajo, sklenjeno pod ugodnimi pogoji, a prepovedano od prefekta, če je bila zgradba podrt, če kupca ni več? Take določbe zvenijo oškodovancu kot zasmeh s strani zakonitega oblastva.

V kratkih in le nepopolnih potezah smo s svojimi izvajanjmi pokazali, da se s tem ukazom dela vsem prizadetim lastnikom nepremičnin nepravilno in protizakonito ogromna go-

nihi resnico, katero nekateri pri nas zakrivajo.

Skoraj v vsaki vasi pride prej ali slej do preprirov, bodisi radi zemljišča ali drugih nasprotij, mogoče tudi političnih. Tako je tudi pri nas. No, povedati moram, da v dveh letih mojega službovanja v tej vasi, sem bil na splošno zelo zadovoljen, ker so ljudje zelo vpljudni in prijazni. — Zadnji meseci mojega bivanja med njimi pa kažejo, da nekaterim ni bilo vse všeč, pa so se skušali maščevati nad menoj na način, katerega bi se morala sramovati najbolj pokvarjena duša tega sveta.

So to dobroznani možakarji, ki se na videz zde prijazni, a v sebi hranijo hudobije in hinavščine. Ti junaki so si izmislili razne stvari, o katerih predobro vedo, da niso resnične ter me začeli blatiti in obrekovati po vasi, a niso bili tako srčni, da bi prišli povedati meni to, kar so trobili za hrbtom. Vprašam jih, s čim mi morejo povrniti ukradeni čast? Mari je to plačilo za moj trud in zato, da sem jim šel vedno na roko?

Najbolj žalostno je to, da se za temi obrekovalci skriva moj najboljši prijatelj, samo da nasiti svoj egoizem in pohlepnost. Želim mu dober tek v tej zadevi.

V «Novicah» št. 46. je nekdo omenjal našega gospoda župnika. Ker so omenjeni junaki raztrosili po vasi, da sem jaz dopisnik tistega dopisa in jim je g. župnik tudi verjel, pozivam uredništvo «Novic», da svobodno izjavi, če je to res. (Drage volje potrdimo, da ni res, da je dotični dopis pisal g. Anton Mihec. Sicer pa dopis tudi ni vseboval nič žaljivega! — Op. ured.)

Pred svojim odhodom «preko», pozdravljam vse prijatelje in znance, posebno gg. tovariše, katerim želim obilo uspeha v šoli in izven nje, ter jim kličem: Z Bogom! — Anton Mihec.

IZ KLANCA

V nedeljo, 23. t. m. je priredilo društvo «Prosveta» iz Trsta pri nas predavanje. Predaval je g. dr. Just Pertot o jetiki. Predavanje nam je prelepo pojasnjeval krasen kinematografski film. Mnogoštevilni poslušalci so z velikim zanimanjem sledili besedam predavatelja in občudovali resnično nazorne in zelo poučljive slike. Želim, da bi se čimprej zopet vršilo kako predavanje, kajti naše ljudstvo si želi sedaj morda več kot kdaj prej pouka v svojem jeziku.

IZ ŠMARJ PRI KOPRU

Ko sem se nahajal 10. t. m. v Pregarjah, v neki gostilni s prijatelji, so se spopeli pred gostilno na kamijonu karabinjerji, ki sta jim povzela marešal in kapitan. Stopili so v gostilno in nas pričeli preiskovati. Ko niso našli pri nas nobenega orožja, nas začnejo psovati, češ, da smo propagandisti. Posebno mene so vzeli na piko. Ker sem odgovarjal, da nisem nikak propagandist, so me opsovali in me kar meni nič, tebi nič uklenili in naložili na kamijon. Odpeljali so me najprej v Koštabono. Tam primejo še onega mladeniča, o katerem so že pisale «Novice» v 46. št., in oba naju ženejo uklenjena kakor psa na Krkavce, od tam pa v Koper.

Preiskovalnemu sodniku sem izjavil, da mi je vzrok aretacije neznan. Ta pa se zadre name in mi zatrjuje, da so našli orožniki pri meni kosir (krivec).

Prišlo je do razprave na sodnji. Moj branitelj je bil dr. Sardoč. Neki orožnik priseže, da so dobili pri meni krivec, nato je izjavil (branitelj ga je vjel), da so našli krivec pod mizo. Nato je trdil neki orožnik, da so aretirali mene, ker sem edini sedel za mizo, kjer so našli krivec. V resnici pa nas je sedelo za ono mizo pet oseb. Orožniki sploh niso gledali pod mizo in niso našli nikakega krivca.

Sodnik je razglasil sodbo. Obsojen sem bil na 12 dni zapora in v povračilo sodnih stroškov. Taka je pravica! — Obsojenec iz Šmarj.

OD SV. ANTONA

Ko je bil izvoljen neki naš občinski svetnik, je mislil, da bo hribe ponižal in doline povišal. Obljubljal je kar na debelo. Kmalu pa je uvidel, in z njim tudi njegovi tovariši, da je naloga in odgovornost obč. sveta večja in težja, kakor si predstavljajo. Ne zdi se nam vredno naštevati podrobno, kako vrše svojo dolžnost nekateri občinski svetniki.

Ker so veliko obljubljali, a malo izpolnili, so imeli velike sitnosti z občinarji, ki so jih prijemali za dane besede. Tud naš svetnik je imel sitnosti, ki se jih je kmalu naveličal, zato je izjavil, da izstopi iz obč. sveta. Pri seji pa se je naenkrat premislil, ker se mu je stožilo po časti obč. svetnika, zlasti ker ni žel

nikake slave ob «demisiji». Izjavil je, da prekliče odstop. Čeprav je bil navzoč in je glasoval za predlog pri določitvi taks, vendar je vrgel vso odgovornost na ostale gg. svetnike, češ, da ga takrat ni bilo zraven, ker je takrat mislil odstopiti. — Kaj si mislijo o njem njegovi tovariši? Prazen klas!

IZ PODGRADA.

V nedeljo sem bil v Pregarjah. Pregarci so zanimivi ljudje. Bil sem v gostilni pri Gregorki. V gostilni so bili zbrani domači fantje in so se veselili. Peli so prav prijetno in se prav veselo razgovarjali o dekletih, kako ljubijo in kako so ljubljani, ali marsikdo dela račun brez krčmarja. Naposled so zapeli pesem, ki mi je zelo ugajala:

Pili bi ga iz meha,
še rajši iz bokala,
če bi ga Kata dala.

IZ LOKE.

Pri nas čitamo prav radi list «Novice», ki so priobčile že nekaj dopisov iz Loke. Marsikaj je bilo preostiro, predvsem ono glede avtomobilov. Pa tudi glede petja bi se dalo še kaj reči. Glede farnih pevcev, bolje loških — brezovskih, naj omenjam, da niso farni, ker niso plačani od žaranov, temveč so prostovoljci, zato je omenil dopisnik v 47. št. «Novic», da bodo peli v Loki, Brezovici in na Izročku, kjer so domačinske podružnice, ne pa farne.

Glede petja je mnogo ležeče na gosp. župniku. Dalo bi se prirediti za pevski zbor takoimenovane «ofre», da bi ne bilo treba pevcem plačevati učitelja petja. Dekleta se že dovolj žrtvujejo s tem, da prihajajo po 3 krat na teden k pevskim vajam, ki trajajo od 19—24 ure. Dekleta so vstala pred vsakim praznikom in vsako nedeljo že ob 11. zvečer, šla peš v Trst z mlekom in peš zopet domov (8 ur hoda) in prišla že do 10. ure k maši, kjer so pele. To je velika žrtev, zato čast dekletom za slovensko petje in za požrtvovalnost. Tisti, ki je kriv, da se je petje opustilo, naj izpraša svojo vest. Pevci, stopite zopet na dan!

Tudi «Slovensko izobražev. društvo» bi lahko zopet cvetelo kot pred vojno. Ustanovil nam ga je č. g. Alojzij Krašev, sedanji župnik v Brezovici. Ko je bil on med nami, je lepo uspevalo. Citalnica je imela skoro 100 knjig, gojili smo lepo petje, priredili nekaj veselice, izgube nobene. A sedaj?

Sp. g. Plišič, učitelj, se je mnogo trudil, da bi se v predstavi in vabil pevcem k skupnemu delovanju, da bi se znižali stroški za učitelja petja, predvsem s prispevki veselice. Vse je šlo po vodi! Nekaterim gre le ples po glavi. Pevci «Slov. izobr. društva» — zganite se! Vaše petje bo vam in nam v čas tin veselje. Zato — na dan! — Ločan Fon.

Gospodarske novice

O jusu in drugih obč. pravicah (Konec.)

Namen že večkrat omenjenega kraljevega ukaza o likvidaciji občinskih pravic je ta, da se priznajo učilne občinske pravice onim, ki jih sicer ne uživajo, toda ki imajo zakonite ali dejanske razloge do teh občinskih pravic, drugič, da se ugotovijo in likvidirajo že obstoječe ali izvršujoče pravice in končno, da se zopet vrne nazaj zemlja upravičencem, ki jim je bila odvzeta nepravilnim potom. S to likvidacijo se hoče predvsem okoristiti upravičene uporabnike, zboljšati zemljo in njene dohodke ter pozdigniti gospodarsko in socialno stanje ljudstva. Tega namena ne bo smel izgubiti izpred oči komisar za likvidacijo občinskih pravic, ki bo sicer visok sodnik, tedaj ki bo moral tudi dobro poznati naše prilike.

Stroške za to likvidacijo bo nosilo ministrstvo za narodno gospodarstvo in občine bodo morale dajati na ta račun predujme. Uradni spisi bodo prosti kolektivni, dočim bodo morale stranke pisati svoje vloge na kolekovani papir za 4 lire, in ravno tako se bodo kolekovale razsodbe in druge odredbe.

Proti odločbam komisarjev se bo reklamiralo na višje zborni sodišče.

Vse dosedanje pravde, ki niso bile definitivno še končane, gledè teh pravic, se ustavijo in podvržejo zgornj omenjenemu postopanju.

Ob priliki likvidacije občinskih pravic je naloženo komisarju, da ugotovi tudi premoženje obč. in agrarnih združenj ter določi njegovo rabo in njegov namen.

Podali smo tako v glavnem najvažnejše določbe kraljevega ukaza-zakona

POLJUBINJ

Naš domači g. učitelj Kogoj se je ponesrečil in sicer si je zlomil nogo na dveh mestih. Želimo mu hitrega okrevanja, da bo mogel zopet vršiti svoj vzvišeni posel vzgojitelja mladine. Pred tremi tedni se je pa smrtno ponesrečil posestnik Anton Kozorog, ko je vozil drva za kurjavo iz gozda. — Nesreča za nesrečo, moj Bog, ali smo res tako grešili! — og.

IZ SV. KRIZA PRI TRSTU

Preteklo nedeljo so priredili gospodje od tukajšnjega rikreatorija, ali bolje rečeno od laške raznarodovalnice, ples. In kaj mislite, kdo so bili ti gospodje? Morebiti kaki Lahi iz krajevstva? Kaj še! Sami Križani in laško učiteljstvo. Med Križani je vzor in prvak svetokrižkih komunistov, ki ob prilikah kaj rad besediči črez naše kulturne ustanove in pa dva druga, ki sta se kaj rada oponašala s svojim narodnjaštvom. Ta troperesna deteljica kaj rada hvali tukajšnje italijansko učiteljstvo, češ da je zelo delavno in pa darežljivo, da je ustanovilo rikreatorij in godbeni krožek itd. Uboge pare pa ne pomislijo, da imajo ti ljudje ob vsakem koraku pred očmi le asimilacijo (raznarodovanje) našega ljudstva. Se podpirajo jih javno. To niso več pošteni ljudje, ampak propalice, zatajevalci našega naroda in mežje. Toliko za danes. K stvari se še povrnemo.

Od naših fantov iz Verone

Mislimo, da je vendar čas se oglasiti ter upamo, da nam bo gospod urednik oprostil naši zanikrnosti. Tukajšnje življenje ni Bog ve kaj, no, zadovoljni moramo biti s takim. Tupatam se zgodi kaka krivica našemu fantu, kateri mora potrpežljivo prenesti in molčati. Teško pričakujemo naše mlajše, kateri nam prizesejo s svojim prihodom zaželjeno rešitev. Vse, kar nas razveseli, so naše drage — «Novice», katere nam doprišajo vesti iz naših domačih krajev.

Kako je lep vojaški stan,
ksušali boste malčki vi,
ko boste jedli vsaki dan
«pašto šuto» brez skrbi.

Obilo srčnih pozdravov pošiljamo našim slovenskim dekletom, prijateljem in starijem fantje topničarskega polka. Iskreno pozdravljamo tudi naše mlajše.

obiskali. — Anton Sosič, Opčine; Perič Franc, Brestovica; Cotič Pierin, Gorica; Suman Miroslav, Škedenj; Rupel Ivan, Prosek; Rupel Drago, Prosek; Martinčič Fran, Sezana; Hrovatin Josip, Opčine; Persič Angel, Opčine; Perhavec August, Vipava; Makarovič Franc, Kanal; Kravos Anton, Male Zablje; Mlakar Franc, Podbrnska Bača.

Kako ravnamo pozimi s kokošmi?

Tudi kuretino zebe pozimi. Zato je umestno, da ji dajete včasih gorko hrano. Kuhan krompir, slačen in pomešan z olibri ter še nekoliko mlačen, je za zimo zelo uporabljiva. Ne trosi kuram pozimi hrane na tleh, se na zmrzlih tleh preveč ohladi. Dejavnost hrano v mala korita ali v skledice. Koritno bo tudi, če jim daš včasih skubanega zrna, in sicer z vodo vred, v kateri si kuhala zrnje. Kokoši prebavljajo zrnje le prav počasi, ako jim ga daš torej zvečer, dobivajo s tem ponoči več toplote. Kurnik naj bo pozimi toliko zadelan, da ni prepriha. Pokrij tla z drobno suho steljo. Sploh naj bo kurnik suh, zračen in sražen!

Razmnoževanje vrtnic.

Vrtnice se lahko pomnožujejo tudi s potaknjenci. Za potaknjence se lahko rabi vsaka mladika, ki je že odcvetela in mora imeti najmanj 3 očesa. Z mladike naj se odreže cvet, spodaj naj se odreže tik pod členom in list do pečla. Potaknjence naj se nato potakne v plitev zaborj, v katerem se nahaja peščena zemlja, ali pesek. Zemlja mora biti vedno malo vlažna. Oni potaknjenci, ki se okorenijo, bodo v prihodnjem letu gotovo cveteli.

Ako trava na pašnikih in travnikih slabo raste, naj se pognoji s Tomaževo žlindro in kalijevo soljo. Če trava po mestih usiha, ali se zgublja, naj se mesta dobro povlečejo z brano in obsejejo s travnatim semenom. Dobro je tudi, da po usehlih mestih polijemo nekoliko gnojnice, po kateri trava bujno raste, preraste pleval in ga zadušil.

TRŽAŠKA KMETIJSKA DRUŽBA v TRSTU

(Via Raffineria št. 7) ima v zalogi:
Semena: Špinačo «Viktoria» in «Viroflay» po L. 6.50 kg, zgodnji nizki grah, seme salatne, salate, radiča, čubelček za sajenje, solatno peso itd.
Detelje: inkarnatna, domačo in lucerna.
Trave: laško ljulko, franosko pahovko, mačji rep in travniško bilnico.
Umetna gnojila: 19% Tomaževo žlindro «Columeta», 40—43% kalijevo sol, rudniški superfosfat in kalijev cijanamid (apneni dušik).
Kmetijsko orodje: pluge, novodošle šape, okoličanske, istarske in kraške, trtne in drevesne škarje, štrpače, železne grablje, srpe itd.
Amerikansko lepivo za sadno drevje: Tre Stichey.
Krma za živino: koruzno moko, pristne otrobe, debele in drobne, klajno apno itd.
Ptičja krma: ogorščica (ravizon), luščeni oves in razne druge kmetijske potrebščine.
Zveple (arbestine) trakce, med itd.

TOMAŽEVA ŽLINDRA.

Tržaška kmetijska družba v Trstu ulica Raffineria št. 7 naznanja, da bo oddajala Tomaževo žlindro tudi onim kmetovalcem, kateri jo niso naročili, dokler bo zaloga trajala.

bimo da naj javijo osebno ali pismeno tekom tega tedna v našem uradu, ako jo nameravajo dvigniti, da ne bo pozneje pritožb.

Tržaška kmetijska družba v Trstu ulica Raffineria št. 7.

Čuvajmo se jetike

V Ljubljani je bila otvorjena higijenska razstava, ki se je zaključila 15. t. m. Posebno važni so bili oddelki, ki so se tikali jetike, alkoholizma, spolnih bolezni in otroške vzgoje.

V pouk našemu ljudstvu prinašamo letak, ki se tiče jetike.

Kaj je jetika?

Jetika (sušica, tuberkuloza) je nalezljiva bolezen, kakor kolera, koze, gripa itd. katero nalezemo, ako brez potrebne opreznosti občujemo z jetičnim človekom, ako rabimo njegove predmete (perilo, obleko, posteljino, kozarce itd.) ali ako se onesnažimo z njegovimi izločki (plunki, gnojem).

Jetika je najbolj razširjena nalezljiva bolezen. Za jetiko more oboleti vsak človek v katerikoli starosti, v kateremkoli poklicu. Jetika uničuje pri nas vsako leto več ljudi, kakor vse druge nalezljive bolezni skupaj. Jetika je naša ljudska bolezen.

Oboleti more vsak posamezen del telesa, in sicer dihalni organi (pljuča, sapnik), prebavila (žrelo, želodec, čreva), žleze (skrofuloza), koža, kosti in sklepi; vendar obole najbolj pogosto pljuča.

Kdo je povzročitelj bolezni?

Bolezen povzroča drobna glivica, katero vidimo samo s pomočjo povečevalnega stekla, takozvani bacil jetike. Živi v jetičnem bolniku, v njegovi okolici na vseh predmetih, katere bolnik rabi. Ker tuberkuloza najbolj pogosto napade pljuča, ga je seveda največ v bolnikovih pljunktih.

Kako se okužimo z jetiko?

Skoro edini vir okuženja je jetični človek, ki izloča bacile, in sicer v prvi vrsti človek s pljučno tuberkulozo, ki razpršuje okoli sebe po zraku pri kašljanju, dihanju, smejanju, govorjenju in močnem dihanju nebroj bacilov v malih kapljicah, ki plavajo po zraku in padejo na vse predmete v bolnikovi sobi.

Okužimo se lahko tako, da vdihujemo bacile, dokler so še v malih kapljicah v zraku, ali ko so že pogleli s prahom vred, ki ga dvigamo. Če so se bacili prijeli živil,

**Naročniki!
Poravnajte naročnino!**

Izvoz iz Jugoslavije.
Preko Rakeka se je izvozilo v Italijo meseca septembra 1607 konj, 5239 goved, 38 telet in 144.000 komadov perutnine.

se okužimo z njimi pri uživanju. Pri jedi se okužimo tudi, ako se dotikamo z rokami okuženih predmetov (obleke, robcev, knjig, igrače itd.) in si rok pred jedjo ne umijemo, ali če rabimo nerazkužene kozarce in bolnikovo jedilno orodje.

Najlažje in najprej se okuži mala деца pri poljubovanju, pri kobacanju po tleh, ko vdihava prah in vtika nečiste roke in okužene predmete v usta.

Kateri so znaki jetike?

Znaki jetike so zavisni od telesnega dela, ki je obolel. Okužene žleze, najrajši na vratu, otečejo in se zgnoje; ako oboli koža, nastanejo uljesa, ki se nerada celijo; kosti in sklepi otečejo in se zgnoje; ako oboli hrbtnica, pojavi se grba; ako obole čreva, nastane driska itd. Najbolj pogosto in najbolj važno, bodisi glede zdravljenja, bodisi glede nevarnosti okuženja drugih pa je obolenje dihal (pljuč in grla). Znaki tega obolenja so sledeči:

Dolgotrajen kašelj, sprva suh, potem z izmečkom, bolečine v grlu, hripavost, zbadanje v prsih, stalna utrujenost, tudi če ni bilo napora, pogostno povišanje telesne temperature, slab tek do jedi brez bolečin v želodcu, zmanjšanje telesne teže, spreletavanje mraza in vročine (mrzlica), jutranji znoj v postelji.

Kako naj živi jetičen človek?

(10 zapovedi za jetične).

1. Ko opaziš prve znake bolezni, vprašaj za svet zdravnika ter bodi prepričan, da ti zdravnik pomore, če boš le izpolnjeval njegova navodila, kajti v začetku je jetika ozdravljiva.
2. Opusti takoj pitje alkoholnih pijač, ponočevanje in druge slabe navade.
3. Kadar pljuješ, kašljaš, kihaš, se smeješ ali vpiješ, drži pred usta roko ali robec.
4. Imej svojo posebno sobo, ali vsaj svojo posteljo kolikor mogoče proč od drugih, imej svoje posebno perilo in ga daj prati posebej od drugega perila.
5. Imej svoje posebno jedilno orodje (nož, vilice, žlico, krožnik, čašo) in ga daj po uporabi umiti posebej od drugega jedilnega orodja.
6. Ne pluj na tla, ampak v pljuvalnik, v katerem je voda in razkuževalno sredstvo, n. pr. kresol.
7. Umivaj si večkrat na dan roke.
8. Ne poljubuj nikogar, posebno pa ne otrok.
9. Zračni in čisti svojo sobo pogosto in ne dvigaj pri tem prahu.
10. Ne stopi v zakon, dokler nisi ozdravljen.

Kako se zdrav človek čuva jetike?

(10 zapovedi za zdrave).

- Jetičen bolnik, ki je čist in se ravna po vseh predpisih, ni nevaren za svojo okolico. Ker pa večina jetičnih bolnikov predpisov ne izpolnjuje, pomni sledeče:
1. ogibaj se jetičnih in pazi v tem ozirju zlasti na otroke.
 2. ne dovoli nikomur poljubovati svojih otrok.
 3. ne jemlji jetičnih služkinj in ne oddajaj sobe podnajemniku, ki je jetičen.
 4. umivaj si vedno roke pred jedjo.
 5. imej stanovanje čisto in puščaj vanj zrak (tudi po zimji), svetlobo in solnce.
 6. ne posedaj v zakajenih, slabo prezračenih prostorih, n. pr. v gostilnah, temveč se gibaj mnogo na prostem, v čisto in svežem zraku ter na solncu, to velja zlasti za otroke.
 7. privoščiti si dovolj počitka in tečne hrane.
 8. ogibaj se pijanosti in razuzdanosti.
 9. ko strežeš jetičnemu bolniku, opusti vse nepotrebno dotikanje in se ravnaj točno po predpisih.
 10. ne stopi v zakon z jetičnim človekom.

Razno

Volkovi v Dalmaciji.

Zopet so se pojavili blizu raznih sel volkovi, ki ogrožajo seljaške domove. Pridejo tudi v sela sama. Podavili so že mnogo ovac.

Miši zažgale hišo.

V Bjelini pri Sarajevu v Bosni so v nedeljo zažgale miši trgovino Rista Vrčiča. Miši so se lotile užigalic, ki so se nahajale v trgovini. Užigalice so se vnele in v trgovini je izbruhnil požar, ki je vničil trgovino in vse poslopje.

Osušenje dveh jezer v Dalmaciji.

Generalna direkcija voda ima v svojem načrtu tudi osušenje Vrgorskega jezera in drugega pod imenom «Morinja» pri Šebeniku. To slednje je pravzaprav le močvirje. S posušenjem Vrgorskega jezera bi se dobilo 3000 ha zemlje. Proračun za osuševalna dela znaša 15 milijonov dinarjev. Z osušenjem «Morinje» bi se dobila zelo lepa površina nad 800 ha.

Indijske železnice

so začele uporabljati železniške pragove iz betona. Pragovi sestojijo iz dveh betonskih kosov, ki sta zvezana z železnim drogom. Tračnice pritrdijo na ta način, da jih privijejo z vijaki v lesene količke, ki tiče v pragovih. Da pa pri veliki suši in vročini, ko se les skrči, ne padejo količki iz betona, jih tako dobro posuše, da se tudi v najbolj vročih pustinjah in puščavah ne bi posušili. Tako pripravljen les se pri normalni zračni vlagi raztegne in tvori v betonu izvrstno oporo vijakom. Vsak betonski kos tehta 165 funtov, cel prag pa 350. Ta velika teža in široka ploskev betonskih kosov povzročata, da leže pragovi zelo trdno na svojem mestu.

Za smeh in zabavo

PETER ALTENBERG.

Peter Altenberg se je čutil izredno slabega in je šel k zdravniku. «Pijete?» je vprašal zdravnik. — «Da.» — «Koliko?» — «Steklenico portugalske na dan.» — «Kadite?» — «Da.» — «Nahajte piti in kadite!» — Altenberg je vzel svoj zeleni klobuček in neopaženo izginil. Ka rpriteče za njim zdravnik, ves začuden: «Slišite, jaz dobim pet goldinarjev za nasvet.» — «Saj se ne bom po njem ravnal.» je dejal Altenberg in odšel po stopnicah.

POLITIČNA PROPAGANDA

Boljševiški govornik je predaval kmetom v vasi. Med drugim je pravil tudi sledeče: «Mužik (kmet) menja srajco dvakrat v letu, kazak štirikrat, delavec enkrat na mesec, uradnik vsakih štiri-najst dni; visok dvorni uradnik je menjal srajco vsak teden, general vsak dan, ministri pred vsakim kosilom, a car, bogme, car jo je menjal vsako minuto. Dva oficirja sta stala neprestano ob njegovi strani: eden mu je podajal svežo srajco, drugi pa je sprejemal že ponošeno in porabljeno.»

«Nesramnost, nesramnost!» so vpili kmetje, govornik pa si je zadovoljno mel roke.

NESPORAZUMLJENJE

Sodnik (priči): Povejte, kaj veste o zločinu?!
Priča: O Zločinu? Prav nič! Te ga gošpada niti ne poznam!

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Gosp. H. F. iz Mirna: Dopis prijeli, a je preobširen. Njegove misli uporabimo o priiliki. Hvala!

Odgovorni urednik: Janko Runtič.

Poslano

Podpisani svarim one osebe, ki si toliko brusijo jezike nad mojo osebo ter brezvestno širijo podla obrekovanja proti meni in proti g.čni L. Kocjančič, naj napravijo že enkrat temu konec, ker vsa ta obrekovanja so izmišljena in podla laž. Izjavljam, da če bi se še nadalje drznili širiti med javnost take neresnične vesti, bom postopal proti njemu sodnijsko. — Toliko na znanje in v opozorilo tem osebam.

Vatovec Josip, krojač,
Plavje, št. 62.

Plavje, dne 24. novembra 1924.

Podpisani sem čital v listnici uredništva tednika «Novice», od dne 20. novembra, t. l. notico, v kateri naznanja uredništvo, da ne objavi dopisa, ki se tiče moje osebe, ker je preveč osebno. Ker je javnost tozadevno pričela ugibati, kaj, kako in kdo je pisal oni neobjavljeni dopis iz Boršta, pozivljam tega dopisnika, da se, če ima kaj moštosti na sebi, oglasi pri meni ter mi odkrito iz oči v oči pove, kaj mi ima očitati, ker drugače ga smatram za strahopetneža ter podlega in nizkotnega obrekovalca, ker se boji stopiti na plan in podati odkrite izjave.

Josip Glavina, cerkovnik,
Boršt, št. 90.

Boršt, dne 26. novembra 1924.

*) Za članke pod tem naslovom uredništvo odgovarja le v toliko, kolikor mu zakon veleva.

Cene valut v Trstu dne 27. t. m.

100. — dinarjev . . .	lir	33 30 do	33.60
100. — čehoslov. kron . . .		69 60 . . .	69.90
100. — avstrij kron . . .	0.0315 . . .		0.0325
100. — francos. frankov . . .	121.25 . . .		122.75
100. — švicar. frankov . . .	444. — . . .		447. —
1 — angleški funt . . .	106.60 . . .		107.20
1 — dolar	22.95		23.05

Mladi, izobraženi dami iščeta znanje, nja in prijateljstva z mladima gospodoma. Le resne ponudbe je poslati pod rubriko «Vanda» in «Milčinski» na upravništvo «Novic» v Trstu.

Tovarniška zaloga nemških siamoreznic, 10 in 12 col, z verigo in brez verige,

Maks Križe — Postojna trgovina z železom

IVAN KRŽE

ima v lastni zalogi najraznovrstnejše kuhinjske in druge hišne potrebščine

Iz aluminija, steklovine, lesa, emalirane prsti itd. CENE NIZKE.
TRST, PIAZZA S. GIOVANNI št. 1

Zahtevajte in prepričali se bode, da je

MILO - GODINA

NEPREKOSLJIVO

Izdeluje dobroznana **J. S. Godina, Trst** Via Scoglio 316
domača tvrdka Telefon št. 18-78

Čevljarnica Forcessin

TRST - Via Caprin št. 5 pri Sv. Jakobu - TRST

Kdor išče obuvalo cenó a vendar lepo, ta bo pomislil malo, ne kupil kar na slepo!

In šel bo k «FORCESSINU», ki v Trstu vsem od kraja — ubožcu al' bogatnu — najboljše čevlje daja . . .

IZŠEL JE

VEDEŽ

najprikladnejši žepni koledar
ZA LETO 1925

Dobiva se v knjigarni **J. STOKA TRST - VIA MILANO 37.**

Širite NOVICE

Velika zaloga vina, žganja in likerjev
Jakob Perhauc
ustanovljena leta 1878
Trst, via S. T. Xydias 6, Telef. 2-36

VEDNO V ZALOGI in po cenah izven vsake konkurence: pristen istrski tropinovec, kraški brinjec in kranjski slivovec. LASTNI IZDELKI: šumeča vina, kakor šampanjec, šumeči istrski refošk «Lacrma Cristi» in druga. SPECIALITETA: jajčji konjak in Crema marsala ter raznovrstni likerji in sirupi kakor tudi pristni malinovec in drugo.

Najstarejši sloven. denarni zavod

Tržaška posojilnica in hranilnica

reorganizovana zadruga z omejenim poročitvom

uraduje v svoji lastni hiši
ulica Torre bianca št. 19, I. n.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tek, račun in vloge za ček. promet ter obrestuje

po 4%

večje in stalne vloge po dogovoru. Daje posojila na vknjižbe, menjice, zastave in osebne kredite. Obrestna mera po dogovoru

Uradne ure za stranke od 9 do 13.
Ob nedeljah in prazn. je urad zaprt
Telefon št. 25-47.

BUFET PRIMC

Trst, ulica XXX Ottobre 19, nasproti kavarne Commercio

Točim najboljše istrsko in vipavsko vino ter kraški teran. — Vedno sveže Dreherjevo pivo. Mrzla in gorka svinjina, sardine itd. — POSTREŽBA TOČNA.
Za obilen obisk se priporoča

Lastnik IVAN PRIMC.

Ljubljanska kreditna banka

Telefona: 5-12; 22-98 Podružnica u Trstu: Via XXX Ottobre 11 Telefona: 5-18; 22-99

BRZOJAVNI NASLOV: BANCALUBIANA

Podružnice: Gorica, Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Logatec, Maribor, Metković, N. Sad, Ptuj, Sarajevo, Split

Centrala v Ljubljani
Delniška glavnicna in rezervni zaklad: 60.000.000 dinara.

Bavi se z vsemi bančnimi posli. Sprejema vloge na vložne knjižice ter jih obrestuje z 4%, a vloge na tekoče račune z 4 1/2% netto. Za odkaz vezanih vlog plača odstopke po dogovoru. Izvršuje borzne naloge in daje v najem varnosne pušice (SAFES)

Blagajna je odprta od 9 1/2 do 12:50 in od 14 1/2 do 16 ure.

Maina, Dub Maria Lubin

V jugoslovenskim

Srednješolski glasbeno-dramatični večer v Gorici

V nedeljo, dne 17. t. m. ob 8. uri zvečer priredijo dijaki v dvorani Trgovskega doma v Gorici glasbeno-dramatični večer s sledečim sporedom:

1. G. Carducci: «Ave Maria» (deklamacija v originalu).
2. T. Seliškar: «Naša pot» iz pesniške zbirke «Trbovlje» (deklamacija).
3. R. Bracco: «Don Pietro Caruso». Drama v 1 dej. Poslovenil Emil Kralj.
4. G. Verdi: «Trubadur». Pořpourri, klavir in violina.
5. F. Vilhar-Kalski «Lastavica». Besedilo A. Medved (sopran solo).
6. W. Shakespeare: Brutov govor iz «Julija Cezarja». Poslovenil Oton Župančič.
7. W. Shakespeare: Antonijev govor iz «Julija Cezarja». Poslovenil Oton Župančič.
8. D. Kette: «Pijanec». Pesem iz zbirke «Poeziji». (Deklamacija).

Upamo, da se bo občinstvo, ki spremlja s simpatijami gibanje našega dijaštva, udeležilo te prireditve v velikem številu.

Odpustitev letnika 1905

Uradni vojaški list javlja, da se bo s 1. septembra t. l. začelo in z 19. sept. t. l. zaključilo odpuščanje vojakov leta 1903. Vojaki, ki so rojeni l. 1903. ali prej in niso še dovršili 12 mesečne vojaške službe, bodo odpuščeni, ko je dovršijo. Dezertjerji in podobni bodo morali odslužiti vseh 18 mesecev.

Vojaki, ki so bili uvrščeni v prejšnjo drugo ali tretjo kategorijo (ki sta sedaj odpravljeni) in ki niso bili vpoklicani z letnikom 1903., bodo končno veljavno oproščeni vojaške službe in bodo lahko zahtevali od svojega krajevnega vojaškega poveljništva odpustnico. Ravno tako dobe končno veljavno odpustnico vojaki l. 1903., ki so bili poslani kot telesno nesposobni na neomejeni dopust.

Mednarodni dijaški kongres

Od 12. do 24. septembra se bo vršil v Varšavi in Krakovu II. kongres Mednarodne dijaške zveze, ki je bila ustanovljena l. 1919. v Strassburgu. V tej organizaciji so večanjeni zastopniki okoli 300.000 dijakov iz vseh evropskih držav.

Kongres so organizirali poljski dijaki. Udeleženci kongresa ostanejo od 12. do 21. septembra v Varšavi, ostale dneve do 24. pa prebijejo v Krakovu. Tuje dijake bodo sprejeli zastopniki poljskega dijaštva in krajevnih organizacij. Udeleženci se bodo lahko udeležili raznih izletov, da si tako ogledajo razna kulturna in industrijska središča na Poljskem. Med kongresom se bodo vršile razne športne tekme, katerih se bodo udeležili izbrani dijaki iz vseh dežel. Vsi oni, ki se nameravajo udeležiti kongresa in se izkažejo z izkaznico pripravljalnega odbora, dobijo na poljskih železnicah 50% znižanje. Natančnejše informacije daje urad II. kongresa «CIE» Confédération internationale des étudiants — Ecole polytechnique — Varšava.

Nedeljska slavnost v Bazovici

Iz Bazovice nam pišejo: Nedelja je bila nenavaden praznik za našo vas. Kako bi tudi ne, ko je na ta dan naša «Lipa» proslavljala svojo 25-letnico! Že v zgodnjih popoldanskih urah so začeli prihajati gostje z vseh strani. «Hajdrih» s Proseka, «Venec» iz Kozine, «Slavnik» iz Klanca, zbor iz Gročane, «Gradišče» iz Vrhpolja, «Zvon» in druga društva so nas počastila s svojim obiskom in dala vsej slavnosti res slavnosten značaj. Pred samo slavnostjo sta nastopila na travniku poleg ceste nogometni društvi M. D. O. — Opčine in S. K. «Nanos» iz Vipave. Tekma se je končala s 5 (M. D. O.) proti 1 (Nanos). Po tekmi se je zbralo občinstvo — nad 1000 ljudi! — na veseljenem prostoru na vrtu «Gospodarskega in konsumnega društva». «Lipa» je nastopila prva s slavnostno kantato «Lipi», iz katere govori duh nepozabnega Stipeta Ferluga. Pevke so nastopile v krasni narodni noši. Ne bomo opisavali nastopov posameznih društev, to pa lahko povemo, ne da bi pretiravali, da so se vsa društva brez izjeme — resno pripravila na nastop.

Po veselici, ki se je končala nekako okoli 7, se je začela prosta zabava. Ugodno nas je presenetil nenadni prihod tržaškega «Kola», ki se je hotelo na poti iz Ilirske Bistrice ustaviti tudi pri nas in nam zapeti par zborov, ki so vzbudili splošno zanimanje.

Proslava 25-letnice «Lipe» je uspela v vsakem oziru. Naj bi bilo to dobro znamenje za njeno bodočnost.

Predavanja.

V nedeljo priredi «Narodno-gospodarski krožek» pod okriljem «Prosvete» predavanje v Zgoniku ob 3 pop. o «Irtoreji», v prostorih g. Frana Grudna.

V Vrhopolju ob 4. pop. o «Zavarovanju goveje živine», v prostorih g. e. Terese Alberti.

Spomnite se DIJAŠKE MATICE!

Naše nebo v avgustu

V mesecu avgustu imamo dva redka pojavi na nebu. V noči od četrtega na petek pomrknje popolnoma Luna. Mrk bo, ali bolje, je bil za naše čitatelje — šele v petek bodo «Novice» v rokah čitateljev — viden in sicer od začetka do konca, v kolikor so to dopuščale vremenske razmere.

Zvezda «Mars»

Že ves mesec, zlasti pa okoli 23. t. m. pa lahko opazujemo skrozo vso noč lepo veliko zvezdo na južnem delu nebesnega svoda. Odlikuje se po prekrasni rdeči barvi. Ta je zvezda «Mars», takoimenovana po rimskem bogu vojne Marsu. Posebno lepa je slika v jutranjih urah: na zapadu zahajajoči ognjenordeči Mars, na vzhodu vzhajajoča srebrnosvetla Jutranjica Venera.

Ali živijo na «Marsu» ljudje?

Mars je 23. t. m. tako blizu zemlje, kakor je le v presledkih dolgih 30 let; seveda znaša ta oddaljenost še vedno nad 55 milijonov kilometrov. Gotovo vzbujajo Mars že po svoji barvi splošno zanimanje, večje zanimanje pa je vzbudil Mars med širšim ljudstvom po splošnih ugibanjih, ali živijo na tej zvezdi, ki kaže toliko sorodnosti in podobnosti z našo Zemljo, tudi živa bitja. Čitateljem lahko mirno povemo: življenja kakor na Zemlji ne more biti na Marsu. Razmere so pač kljub navidezni podobnosti preveč različne.

Toda živimo se tudi mi za nekaj časa v to misel, da so tudi tam ljudje kakor mi, morda še boljši in popolnejši.

Fant na «Zemlji» in dekle na «Marsu»

Mladi astronom na Zemlji je opazil z daljnogledom (seveda je to v resnici izključeno!) mlado opazovalko na Marsu in se vanjo zagledal. Mlada devojka ga je tudi opazila in se mu prav mило posmehljala. Toda cele tri minute so pretekle, predno je zemel-

Pismo iz Rusije

V maju mesecu 1918. leta so hoteli nekoliko izmed nas odpraviti domov. V prvo grupo sem pripadel jaz. Vozili smo se po železnici okoli 70 kilometrov, ko pa smo dospeli do mesta Tjumen, so nas ustavili in odpravili v tamošnji tabor ujetnikov, ker je bilo tam že mnogo kandidatov na vrnitev v domovino. Ti

ski astronom vlovil ta smehljaj. Svetloba potrebuje namreč kljub svoji ogromni hitrosti 300.000 kilometrov na sekundo, toliko časa, da preleti pot od Marsa do Zemlje, ko sta si najbližje drug drugi, kakor je ravno slučaj 23. avgusta. Ves navdušen zapiše astronom listič za svojo izvoljenko na Marsu in v svoji nestrpnosti zaprosi svojega prijatelja, artilerijskega častnika, naj izstrelji z najmočnejšim topom kroglo, v katero je dal zapreti listič. Krogla naj leti stalno z začetno hitrostjo, s katero zapusti cev topa, namreč s hitrostjo 1000 m na sekundo. S kakšno nestrpnostjo ji je moral slediti s pogledom naš astronom! Saj potrebuje za to dolgo pot nič manj kakor — 55 milijonov sekund ali približno... dve celi leti! Mlada devojka mu v smislu pisemca le kratkoma prikima in naš astronom se spravi na pot do svoje izvoljenke. Izbere si posebno letalo, ki ga tudi lahko po brezračnem prostoru in ki ga nese z silno hitrostjo 250 km na uro. Hud mraz v veliki razdalji od naše zemlje je že nekoliko ohladil njegovo ljubezen in kri, še bolj pa čas, ki je najboljši zdravnik vseh — boleznih, kajti ko stopi na Marsova tla, ne najde več lepe, rdečelične mladenke, temveč bajno rejeno matrono. Pač delo dolgih... trideset let, kolikor je ravno trajala brza vožnja po zraku. Ubogemu astronomu ni preostalo drugega, kakor da se povrne čimprej na Zemljo, da bo prišel še pravočasno, da ga... pokopljejo v rodno grudo.

Ali je sedanje slabo vreme v zvezi s temi nebesnimi pojavi?

Nekateri spravljajo tudi sedanje neugodno vreme v zvezo s temi nebesnimi pojavi. Toda pomisliti moramo, da se odigravajo ti pojavi v zračni plasti, ki obdaja Zemljo. Luna, zlasti pa Mars, sta v taki oddaljenosti od Zemlje, da more biti njihov vpliv na vremenske razmere, ako sploh obstoje, le malenkosten.

Preteklo nedeljo se

je vršila tekma med ženskim Hazena klubom «Adria» in klubom M. D. P. Tekma se je končala s 5 (S. D. Adrija) proti 0.

Slika predstavlja igralke pred nastopom.

Preteklo nedeljo se je vršila tekma med ženskim Hazena klubom «Adria» in klubom M. D. P. Tekma se je končala s 5 (S. D. Adrija) proti 0. Slika predstavlja igralke pred nastopom.

«Djeloproizvoditelj».

V Tjumentu smo morali ostati več časa. Jaz sem bil nameščen v bolnišnici

ujetnikov kot prvi pisar («djeloproizvoditelj»). Godilo se mi je dobro, in zdravje se mi je začelo vračati. Toda mi ni bilo usojeno dolgo ostati tu. V maju l. 1918. so Čehi in Kozaki stisnili Tjumen kakor v obroč in so ga zavzeli ter so na pohodu vzeli s seboj vse svoje rojake, ki so — bodi povedano resnici na ljubo — skoraj vsi stopili prostovoljno v češko vojsko. S pripadniki drugih slovanskih narodnosti, žal, ni bilo tako. Poljaki in Rusini niso hoteli iz začetka niti slišati o kakih organizaciji, Jugoslovenci se tudi niso navduševali za vsop v dobrovoljsko legijo, spominjajoč se žalostnih razmer pri dobrovoljskem zboru v Odesi v l. 1916.

V jugoslovenskem polku.

Za Jugoslovence je bil določen kot zbirališče Tomsk, kamor je odšel junija 1918. prvi jugoslovanski transport. Jaz sem odšel v Tomsk z zadnjim transportom v oktobru. Polk je bil na žalost večinoma v rokah mladičev, ki niso imeli zmisla za kako resno organizacijo. Vršile so se seje za sejo, sestavljali so se zapisniki, volili novi komisariji in «revizorji», medtem pa so tudi najbolj idealni ljudje izgubljali navdušenje. Polk je bil razdeljen na štiri bataljone, ki so bili oddaljeni drug od drugega po 50—100 km. Ko se je novembra 1919. začel umik čeških in drugih formacij, sta naš drugi (bosanski) in tretji (slovenski) bataljon odšla v Čito, prvi bataljon in del četrtega bataljona pa se nista mogla pravočasno umakniti, kajti dne 29. januarja 1920. so po boju pri Nižendinsku boljševiki udrl v mesto in se je moštvo teh dveh bataljonov, ki sta bila v popolni dezorganizaciji, po večini vdalo.

Jaz sem bil že nekoliko dni prej zaradi bolezni vzel odpustnico in sem na ta način naredil neumnost, ki me stane nekoliko let odsotnosti od mojih dragih...

Od vojakov, ki niso mogli še pravočasno odtod, so naši mladi «voditelji» takoj sestavili «prvi jugoslovanski sovjetski bataljon», misleč, da se bo dalo še mirno in brez skrbi živeti na tuj račun. Ko pa so slišali, da bo treba zopet na fronto, se je večina razbežala na vse štiri vetrove. Kam so odšli ostali, ne vem.

Zopet bolan.

Kakor omenjeno, sem jaz že pred 29. januarja prosil in dobil odpustnico in sem po prevratu stopil v vojaško bolnico. Toda bolnico so po kakih treh mesecih zaprli, in moral sem iskati druge službe, če sem hotel živeti. Denarja je bilo malo in še ta je vsak dan izgubljal na vrednosti. Sredi novembra sem k temu še v tretič nevarno zbolel. Zdravil me je najprej vojaški zdravnik, ki je predlagal operacijo v vojaški bolnici. Jaz pa, ki sem poznal razmere v vojaški bolnici, se nisem mogel odločiti, da bi šel tja. Končno se mi je posrečilo najti drugega zdravnika, ki me je operiral na svojem domu. Operacija se je posrečila, toda moral sem ostati še tri mesece v postelji in potem še dva v sobi.

Koza, krompir in tobak.

Tekom bolezni sem potrosil za hrano še zadnji denar in... zadnji kos zimske obleke. Odslej sem moral živeti v Sibiriji brez zimske obleke! Lahko si predstavljate, kaj to pomeni. — Ko sem nekoliko kreval, sem si služil vsakdanji kruh po raznih uradih, ki so se od l. 1920. do l. 1922. pojavljali in izginjali kot gobe.

Julija 1922. sem bil zopet brez vsakih sredstev. Bil sem nag in bos. Spomladi sem si bil posadil dve vreči krompirja, toda julija je bil krompir še-le v cvetju. Koncem julija je prišlo tako daleč, da nisem imel niti ržene moke. Tri tedne sem jel mlad krompir, ki sem si ga bil posadil na vrtu blizu stanovanja. Še-le v polovici avgusta sem zopet našel službo. Dali so mi v naprej nekoliko moke, in od tedaj se je moj položaj nekoliko izboljšal, posebno še, ker sem prišel do dobre nakrmljene koze. Zaklal sem jo in dobil tako kakih 40 kg mesa in skoraj 5 kg masti. Vse to sem s krompirjem in kruhom pojedel v teku... enega meseca; tako sem bil izstradan.

Po preteku enega meseca sem začel zopet jesti kot človek. Toda če bi ne bilo koze in posejanega krompirja, bi Vam ne napisal tega pisma... Ker zelo kadim sem si posadil tudi tobak, da mi ga ni treba kupovati. Človek si pač mora pomagati! (Dalje.)

Iz življenja čebele

V modernem panju se lahko rodi letno krog 200.000 čebel. Ravno toliko jih pa tudi pogine. Delavka živi v času počitka najdalje 9 mesecev, med delom pa največ 72 dni. Nobena delavka ne dočaka 1 leta starosti. In vendar je pravilno negovan panj vedno dovolj obljuden vsled stalnega naraščanja.

Matica živi najdalj sedem let, dočim je usojeno trotu le največ 45 dni življenja. Le redki so troti, ki izkoriščajo dalj časa medeno zalogo.

Handwritten notes in the right margin, including the name 'Karlina' and other illegible text.

Handwritten notes at the bottom right, including the name 'Zapovestnik' and other illegible text.

Razno

Nove takse.

Poslanec Locquin je predlagal v francoski zbornici za izboljšanje državnih financ in povečanje državnih dohodkov, da se določijo letne takse za plemiče. Baron naj bi plačal 1000, mejni grof 1500, vicomte 2000, grof 2500 in knez 3000 frankov. Locquin računa, da je v Franciji približno 20.000 takih plemičev, kar bi zvišalo državne dohodke za štirideset milijonov frankov letno, če bi se vzela povprečno srednja mera, t. j. 2000 frankov. Ali ni to krasen predlog? Tudi po drugih državah naj bi se obdačila taka odlikovanja. Ko bi nastopila v državni blagajni oskca, se razdele nova odlikovanja, in ker ga ni človeka, ki bi se drznil odkloniti odlikovanja iz bojazni, da razžali s tem odlikovalca bi finančni minister kmalu lahko ugotovil plimo. Pravi smoter države je pač ta, da pobira davke in takse iz najrazličnejših naslovov. Država bi morala prav za prav razpisati vsako leto primerno nagrado za nove take naslove. Tako bi se pritegnilo tudi preprosto ljudstvo k prekoristnemu delu za občno blaginjo državne blagajne.

Skrivnostni stavec — blazen in nem.

Ko je nedavno neka pastirica v okolici Čačka pasla živino, je v grmovju opazila na pol nezavestnega, izstradanega starca v raztrgani vojaški uniformi. Na vprašanje seljakov, ki so prihiteli na lice mesta, stavec ni odgovarjal ter je le zmešano gledal predse. Policija je končno starca odvedla v Beograd, da se morebiti tamkaj dožene njegova identiteta. Zagrebčan Balaković je končno v starcu spoznal svojega očeta, bivšega županijskega tajnika v Zagrebu, rodom iz Sremskih Karlovcev. Stari Balaković je v pričetku svetovne vojne s svojimi sinovi pobegnil v Srbijo, kjer je vstopil v srbsko vojsko. Leta 1915. je izvedel, da je njegov sin Bosko padel kot vojak dobrovoljske dijaške čete. Vest ga je tako pretresla, da je zblaznel in onemel. V tem groznem stanju je s srbsko vojsko bežal preko Albanije; potem pa se ni slišalo ničesar več o njem. Kje se je stavec tako dolgo potikal in kako je končno dospel v okolico Čačka, to bo — kakor se zdi — ostala nepojasnjena tajna.

Na strehi je spal

Pred kratkim so zapazili ljudje v Temišvaru zjutraj na strehi moža, ki je sedel v žlebu, noge pa so mu visele navzdol. Mož je spal spanje pravičnega. Policija in rešilna postaja sta ga spravili na tla. Pijanec ni vedel, kako je prišel na streho.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

K o š a n a : Lepo, toda, žal, prepozno. Prihodnjič!

S e ž a n a : Zdi se nam preosebno. Javite se, če mogoče, pri nas. Sicer Vam pišemo.

Odgovorni urednik: Fran Tončič.

Cene na tržaškem trgu

Seno	L	18 kvintal
Slama		14 .
Oves		95 .
Teletina	8—10—	
Koštrun vina	7-20—9—	
Kokoši žive	16—32	komad
Kokoši in piščeta	16—18	kg
Oglje	—45	
Drva za kurivo	20—24	
Cesen	1.50—	—
Komarce	—40—	—60
Fižol nov v stročju	2.20—	2.50
Fižol	—50—	—90
Fige	1.30—	1.60
Jabolka	—50—	1.—
Hruške	—60—	2.50
Slive	—80—	1.40
Renglo	1.60—	1.80
Grozdje	!—	2.—
Krompir	—30—	—45
Grah nov	1.50—	1.70
Paradižniki	—20—	—50
Radlč zelen	70.—	3.50
Spinača	—50—	—80
Malancani	—20—	—40
Čebula	—30—	—60

Zgornje cene so cene blaga na debelo, v nadrobni trgovini in na trgu so cene nekoliko višje.

Obligacije treh Benečij

Povprečno	84.10
Trst	84.—
Milan	84.—
Rim	84.10

Cene valut v Trstu dne 14. t. m.

100. — dinarjev	27.75 do 27.95
100. — čehoslov. kron	66.20 — 66.50
100. — avstrij kron	0.0315 — 0.0322
100. — francos. frankov	123.60 — 123.80
100. — švicar. frankov	424.50 — 426.—
1. — angleški funt	100.60 — 101.20
1. — dolar	22.30 — 22.80
100 zlatih lir	431.13

Cena vinu in žganju:

Istrsko belo (na lice mesta) za hl 140 — 180 lir	
črno	130 — 200 .
Teran	150 — 210 .
Vipavsko	100 — 170 .
Slivovec 40°	1 9 — 11.—
Tropinovec 40° dom.	1 10 — 12.—

BABICA avtorizirana, sprejema noseče. — Zdravnik na razpolago. Dobra postrežba. — Govori slovenski. — Tajnost zajamčena. — **SLAVEC** — Trst, Via Giulia šte. 29.

SiriteNOVICE

Najstarejši sloven. denarni zavod

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrovana zadruga z omejenim poročtvom
uraduje v svoji lastni hiši
ulica Torre bianca št. 19, I. n.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tek. račun in vloge za ček. promet ter obrestuje

po 4%

večje in stalne vloge po dogovoru. Daje posojila na vknjižbe, me-njnice, zastave in osebne kredite. Obrestna mera po dogovoru.

Uradne ure za stranke od 9 do 13.

Ob nedeljah in prazn. je urad zaprt
Telefon št. 25-47.

KNJIGARNA IN PAPIRICA

J. ŠTOKA - TRST

Via Milano 37

se priporoča sl. občinstvu v mestu in na deželi, župnim, občinskim in šolskim uradom, pisarnam, obrtnikom, trgovcem in zasebnikom.

LASTNA KNJIGOVEZNICA.

Založba Vedeža, Kleinmayerjeve italij. - slov., slov.-italijanskega in ital. - slovenskega slovarja. — Ima v zalogi vse najnovejše slovenske knjige.

Società Blocchisti Milanese

Trst, Corso Vitt. Eman. III. šte. 25

(vogal Piazza S. Caterina)

Brez vsakega vspeha so vsi razni oglasi in pozivi ter krivična obrekovanja proti naši tvrdki. Občinstvo tem ne veruje in se trumoma zateka k nam, kajti le pri nas zamore dobiti svilenino, platno, volнено blago, bombaževino itd. in sicer po izredno nizkih cenah, ki jih določajo sodni izvedenci.

Ne zamudite te prilike!!

Naznanjam cenjenemu občinstvu iz mesta in dežele, da sem prevzel dobroznani

BUFET - Milonig

nasproti kavarne „Commercio“
v Trstu, ulica XXX Ottobre št. 19.

Točim najboljša istrsko in vipavsko vino ter kraški teran

Vedno sveže Dreherjevo pivo
Mrzla in gorka svinjina, sardine, sir itd.
Za obilen obisk se priporoča
lastnik **IVAN PRIMC.**

IVAN KRŽE

ima v lastni zalogi najraznovrstnejše
kuhinjske in druge hišne
potrebščine

Iz aluminija, steklovine, lesa, emalirane
prsti itd. — CENE NIZKE.
TRST, PIAZZA S. GIOVANNI ŠT. 1

Velika zaloga vina, žganja in likerjev Jakob Perhac

ustanovljena leta 1878

Trst, via S. T. Xydias 6, Telef. 2-36

VEDNO V ZALOGI in po cenah izven vsake konkurence: pristen istrski tropinovec, kraški brinjevec in kranjski slivovec. LASTNI IZDELKI: šumeča vina, kakor šampanjec, šumeči istrski refošk „Lacrima Cristi“ in druga. SPECIALITETA: Jajčji konjak in Crema marsala ter raznovrstni likerji in sirupi kakor tudi pristni malinovec in drugo

NAŠA ZAVAROVALNICA

L' UNION

ustanovljena 1828

je največji

svetovni zavarovalni zavod.

AUGUST RAVNIK

gen. zastopnik

Gorica - Corso Vitt. Emanuele št. 28

Zahtevajte in prepričali se bode, da je

MILO GODINA neprekosljivo

Izdeluje dobroznana J. S. GODINA v Trstu Via Scoglio 316
domača tvrdka Telefon št. 18-78

BUFET PRIMC

Trst, ulica XXX Ottobre 19, nasproti kavarne Commercio

Točim najboljša istrsko in vipavsko vino ter kraški teran. — Vedno sveže Dreherjevo pivo. Mrzla in gorka svinjina, sardine itd. — POSTREŽBA TOČNA.

Za obilen obisk se priporoča

Lastnik **IVAN PRIMC.**

STARA GOSTILNA „ALLE VIOLE“ v TRSTU

Ulica S. Lazzaro 20 in ul. Carducci 7

prenovljena in povečana

Najboljša domača kuhinja. Izborna vina, kakor: kraški teran, istrska in vipavska. Vedno sveže Dreherjevo pivo. Najtočnejša postrežba. Shajališče vsega našega ljudstva z mesta in dežele. — Govori se: italijanski, slovenski in nemški. — Za obilen obisk se priporočata lastnika

C. Franceschini & V. Allegretto.

Naznanjam cenjenemu občinstvu, da sem prevzel dobroznano

gostilno „Alla Luna“ - „Micel“

Trst — Piazza Goldoni

Točim najboljša vina in sicer: kraški teran, istrska in vipavska. — Kuhinja domača. — Postrežba točna. — Vedno sveže pivo prve vrste. Shajališče našega ljudstva z mesta in dežele.

Za obilen obisk se priporoča

PECCHIAR - „Micel“

Čevljarnica Forcessin

TRST - Via Caprin šte. 5 pri Sv. Jakobu - TRST

Kdor išče obuvalo cenó a vendar lepo, ta bo pomislil malo, ne kupil kar na slepo!

In šel bo k „FORCESSINU“, ki v Trstu vsem od kraja — ubožcu al' bogatinu — najboljše čevlje daja . . .

Podružnica
Via Udine 2

Podružnica
Via Udine 2